

Kaivoslain uudistamista tukevan työryhmän kokous 16.04.2020

Pro Osikonmäki-kansanliike/Kari Kämäräinen

-Suomessa on vireillä lukuisia kaivoslain alaisia hankkeita arvioiden mukaan yhteensä suuruusluokaltaan Tanskan kokoisella alueella kymmenissä kunnissa.

-paikalliset ihmiset joutuvat ottamaan kantaa näihin hankkeisiin, koska viime kädessä hankkeet koskettavat ensisijaisesti heidän elinolosuhteitaan ja elinkeinojaan ja joutuvat hakemaan oikeuksiaan viime kädessä tuomioistuimesta KHO:a myöten. Esim. matkailuelinkeinon ja kaivostoiminnan yhteensovittamisessa syntyy usein sovittamattomia ristiriitoja. Monet hankkeet ovat olleet vireillä vuosikymmeniä, joka halvaannuttaa ihmisten elämää, kun ei tiedetä, mitä tuleman pitää. Vaikka tutkimushanke on määräaikainen, sille on saanut helposti jatkoa ja saman konsernin eri yhtiöt hakevat lupia vuoron perään.

-kuntien vaikutusmahdollisuudet ovat olleet rajalliset, jos kaivos perustetaan kuntaan, joutuvat kunnat hoitamaan julkiset palvelut siltä ajalta, kun kaivos toimii (koulut, asunnot jne.). Kun kaivos lopettaa, julkinen infra joudutaan sopeuttamaan taas muuttuneisiin olosuhteisiin. Kunnille aiheutuu kuluja, joiden korvaamiseksi kunnan pitäisi myös saada **kaivostoiminnasta tuloja esim. kaivosyhtiöiden verotuksen kautta.**

-kuntien maankäyttö- ja kaavoitus eri elinkeinojen yhteensovittamisessa ja luonnonsuojelussa nouseekin keskeiseksi aihealueeksi

-kaivostoiminnalla on usein myös merkittävä ja pitkäaikainen vaikutus ympäristössä oleviin vesistöihin. Monet ympäristön pilaantumista koskevat ongelmat liittyvät juuri vesistöihin. Esim. Saimaan vesistön pilaantumisella olisi laaja-alaisia ympäristövaikutuksia veden laatuun ja kalastoon ja eläimistöön esim. Saimaan norppaan. Suomen ei pidä ehdoin tahdoin pilata omia vahvuuksiaan.

-vesistöjen pilaantumisen estäminen on toinen merkittävä aihealue

-Suomeen on perustettu useita kansallispuistoja ja ns. natura-alueita, joita on pidetty luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeinä. **On vaikea sovittaa yhteen kaivostoimintaa ja kansallispuistoa. Tästä syystä myöskään malinetsintätoimintaa ei pitäisi näillä alueilla sallia.**

-Viestinä kaivoslain uudistamistyöhön voisi esittää, että kaivostoimintaa tarvitaan ja se on toimialana muiden joukossa. Kaivostoimintaa pitää voida suunnata alueille, joissa sen ympäristöhaitat jäävät pienemmiksi kuin siitä saatavat hyödyt. Suureksi ongelmaksi on muodostunut kaivosten jälkihoito. Kaivosyhtiöltä vaadittavat vakuudet ovat yleensä jääneet vaatimattomiksi suhteessa jälkihoidon aiheuttamiin kustannuksiin. Jälkihoidon kustannukset ovat jääneet usein valtion maksettaviksi. Em. johtuen kaivosyhtiöiltä **tulee vaatia riittävät vakuudet jälkihoitotoimenpiteitten kattamiseksi.**

-Perustuslaki määrittelee maanomistajille laajat oikeudet, mutta joskus tuntuu, että kaivoslaki menee perustuslaissa maanomistusoikeuksien edelle. Perustuslain ja kaivoslain välinen suhde nouseekin mieleen kaivoslakia uudistettaessa. Onko maanomistaja pelkkä sivustakatsoja, kun kaivosyhtiö toimii hänen omistamallaan maalla pientä korvausta vastaan. Maanomistajille tulee maksaa kunnan korvaukset. Malminetsinnän jatkoluvan saamiselle tulee olla maanomistajan lupa.

Kaivostoiminnalta on pakko edellyttää lupaprosessia, **jossa arvioidaan kaivostoiminnan vaikutukset. Hyödyt ja haitat.** Valitusoikeuden rajaaminen siten, että toiminnan saa aloittaa, vaikka päätös ei ole lainvoimainen, kummastuttaa eikä tue tätä näkemystä. Voi kysyä, mikä olisi ollut kehityskulku, jos Kuopiossa olisi alettu rakentaa Finnpulpin sellutehdasta ennen KHO:n päätöstä. Näkemys on ongelmallinen myöskin investointisuojan vuoksi. Kansainvälisillä sijoittajilla on investointisuoja joidenkin maiden osalta. Sijoituspäätökset on tehty siinä uskossa, että investointi toteutuu ja jos sitten hanke ei toteutuisikaan, valtiolla on vastuu.

Kiitos mielenkiinnosta!